

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	1
TIIVISTELMÄ.....	2
1 JOHDANTO	3
2 TOIMIMINEN YKSINYRITTÄJÄNÄ	4
2.1 Vapaus ja itsenäisyys ovat ratkaisevia	4
2.2 Palkkatyö ei ole houkutteleva vaihtoehto	4
3 TYÖVOIMAN PALKKAUS.....	6
3.1 Miksi ei palkata?	6
3.2 Työn sivukulut ovat raskaita	6
4 YKSINYRITTÄJÄN VERKOSTOT	8
4.1 Yhteistyö on tiivistä	8
4.2 Palvelujen ostot ovat melko pieniä	8
5 HARHAANJOHTAVA TAI HÄIRITSEVÄ MARKKINOINTI	10
6 YRITTÄJIEN LIIKEVAIHTO JA TULOT	11
6.1 Tulojen jakauma on samankaltainen kuin palkansaajilla	11
6.2 Liikevaihdon jakauma on melko tasainen.....	11

Tämän raportin kyselyn tuloksista ovat laatineet johtaja Timo Lindholm ja ympäristöekonomisti Sampo Seppänen Suomen Yrittäjistä.

Yhteystiedot: timo.lindholm@yrittajat.fi, (09) 2292 2856; sampo.seppanen@yrittajat.fi, (09) 2292 2843.

TIIVISTELMÄ

Yksinyrittäjyys näyttää olevan varsin pysyvä elinkeino ja myös elämäntapa. Lähes 55 % vastaajista on toiminut yrittäjänä yli 5 vuotta. Yrittäjyys on päätoimista lähes 90 %:lle vastaajista ja yleisin yhtiömuoto on toiminimi. Sitä käyttää 56 % yksinyrittäjistä. Osakeyhtiö on joka kolmannella yksinyrittäjällä. Toimialoitain yksinyrittäjyys painottuu palvelu-aloihin. Kyselyyn vastanneista yksinyrittäjistä 60 % toimii palvelualoilla muiden yksittäisten toimialojen osuuksien jäädessä melko pieniksi.

Palkkatyöhön siirtyminen ei houkuttele yksinyrittäjiä. Melkein 80 % heistä kertoo jatkavansa yksinyrittäjänä aivan varmasti tai hyvin todennäköisesti. Mitä pidempään on toiminut yrittäjänä sitä varmempaa on myös yrittäjänä jatkaminen. Samaa näkemystä vahvistaa myös yksinyrittäjien tyytyväisyys tilanteeseensa. Joka viides on erittäin tyytyväinen yrittäjyyteensä.

Suurin osa vastaajista haluaa jatkaa nimenomaan yksinyrittäjänä. Neljäsosa vastaajista ei haluaisi mistään syystä siirtyä palkkatyöhön. Tärkein peruste yrittäjyyden vaihtamiseen palkkatyöhön olisi korkeampi ansiotaso palkkatyössä. Toiseksi yleisin peruste olisi yrittäjän verotuksen kiristyminen: 17 % vastaajista harkitsisi palkkatyötä, jos yrittämisen verotus olisi nykyistä kireämpää.

Lähes 60 % yksinyrittäjistä ei ole yrittäjyysuransa aikana palkannut yritykseensä ulkopuolisia työntekijöitä. Painavin syy siihen, ettei yksinyrittäjä halua yritykseensä lisää työvoimaa on se, ettei työtä riitä yhtä henkilöä useammalle. Myös toiminnan laajennustarpeiden puuttuminen sekä korkeat työvoimakustannukset ovat merkittäviä perusteita toimia yksin. Vapaisissa vastauksissa korostui se, että yksinyrittäjän työ perustuu henkilökohtaiseen osaamiseen, mitä on vaikea korvata kenenkään muun työpanoksella. On myös huomattava, että toimiminen yrittäjien keskinäisissä liiketoimintaverkostoissa korvaa oman yrityksen työvoimatarvetta.

Työn sivukuluja pitäisi kyselyn mukaan alentaa merkittävästi, jotta ensimmäisen työntekijän palkkaus yleistyisi. Lähes joka neljäs yksinyrittäjä katsoo, että sivukulujen tulisi laskea 50 %, jotta yrittäjä palkkaisi ensimmäisen työntekijän. Tärkein parannus palkkatukikokeiluun yksinyrittäjien mielestä olisi palkkatuen ulottaminen määräaikaiseen tai nykyistä laajemmin osa-aikaiseen työhön.

Yksinyrittäjät eivät toimi yksin, vaan heidän yhteistyöverkostoonsa kuuluu tyypillisesti 2-3 muuta yrittäjää tai yritystä. Monen yrittäjän verkostot ovat varsin laajat: 18 %:lla yksinyrittäjistä on verkostossaan enemmän kuin 10 muuta yritystä tai yrittäjää. Palveluja muilta yrittäjiltä ostetaan yleisemmin 1000–5000 eurolla vuodessa.

Häiritsevä tai harhaanjohtava markkinointi on erittäin yleistä. Vain runsaat 17 % yksinyrittäjistä ei ole kohdannut sellaista kertaakaan tänä vuonna. Useita kertoja häiritsevän markkinoinnin kohteeksi on joutunut lähes 60 % vastaajista ja viikoittain tai vieläkin useammin 8 %.

Yksinyrittäjien tulojen jakauma on suhteellisen lähellä palkansaajien tulojakaumaa. Kuitenkin alimmissa tuloluokissa yksinyrittäjien osuus on suurempi. Puolet yksinyrittäjistä ansaitsee henkilökohtaisina tuloina alle 2000 euroa kuukaudessa. Itsensä työllistäminen ja yrittäjäriskin kantaminen ei siten monilla yksinyrittäjillä näy tulojen nousuna.

1 JOHDANTO

Yritysten lukumäärän kasvu on Suomessa viime vuosina ollut suurelta osin yksinyrittäjien varassa. Runsaassa 10 vuodessa yksinyrittäjien määrä on noussut noin 120 000:sta runsaaseen 160 000:een. Työnantajayritysten määrä on vastaavalla jaksolla kasvanut noin 10 000:lla ja saavuttanut noin 90 000 yrityksen tason.

Kasvavan yksinyrittäjien joukon mielipiteillä täytyy olla vaikutusta yritystoiminnan ja työelämän pelisääntöjen kehitykseen. Siksi Suomen Yrittäjät toteutti tämän kyselyn. Kysymykset lähetettiin 6000:lle Suomen Yrittäjien jäsenenä olevalle yksinyrittäjälle syyskuussa 2010. Vastauksia saatiin 1254 eli hieman yli 20 % koko otoksesta. Suhteellisen hyvän vastausprosentti kertoo kyselyn tarpeellisuudesta. Yksinyrittäjän asemaa on Suomessa viime aikoina tutkittu melko vähän.

Vastaajien ikäjakauma kertoo siitä, että yrittäjäkunta ikääntyy melko nopeasti. Nuorten yrittäjien osuus on kyselyn perusteella huolestuttavan pieni: vastaajista vain vajaat 11 % on alle 35-vuotiaita.

Koulutustaustaltaan yksinyrittäjät eivät oleellisesti poikkea koko yrittäjäkunnasta. Suomen Yrittäjien tuoreimman, syksyn 2010 Pk-suhdannebarometrin mukaan korkeakoulututkinto on 21 %:lla yrittäjistä ja ammattikorkeakoulututkinto vajaalla 10 %:lla. Ylioppilaita on 5 % ja ammatillisen koulutuksen omaavia vajaat 25 %. Yksinyrittäjien keskuudessa korkeakoulututkinnon omaavia on 18 % eli hieman vähemmän ja ammattikorkeakoulun suorittaneita puolestaan 12 % eli enemmän kuin yrittäjissä keskimäärin. Ylioppilaiden osuus on samat 5 %, kun taas ammatillinen peruskoulutus on yli 26 %:lla yksinyrittäjistä.

Tutkimuksen kohteena olevilla yksinyrittäjillä on suhteellisen pitkä yrittäjäkokemus: 55 % vastaajista on toiminut yksinyrittäjänä pitempään kuin 5 vuoden ajan. Aloittavia, alle vuoden toimineita on runsaat 9 % vastaajista.

Yksinyrittäjien toimialajakauma painottuu koko pk-sektoria voimakkaammin palvelualoille ja rakentamiseen. Runsaat 60 % yksinyrittäjistä toimii tämän kyselyn mukaan palvelualoilla ja runsaat 14 % rakentamisessa. Kaupan alalla toimii vajaat 16 %, teollisuudessa runsaat 5 % ja kuljetustoimintaa harjoittaa vajaat 4 % yksinyrittäjistä.

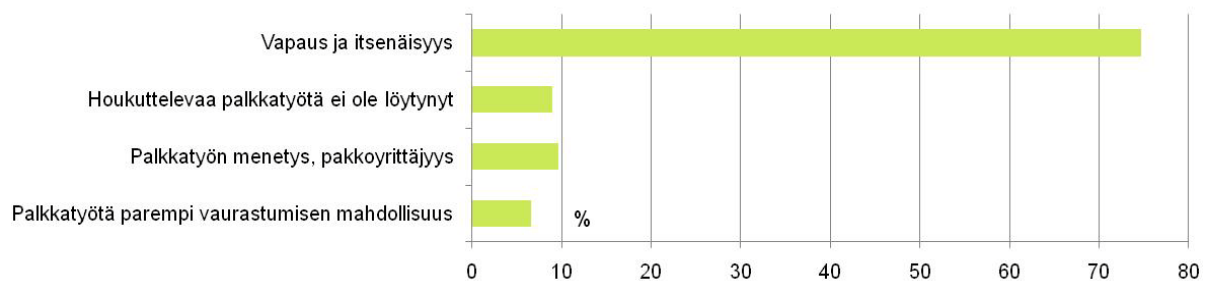
Vastaajien suuri enemmistö – liki 88 % - on päätoimisia yksinyrittäjiä. Yleisin yhtiömuoto yksinyrittäjillä on toiminimi. Sen puitteissa toimii 56 % vastaajista. Osakeyhtiö on joka kolmannella ja kommandiittiyhtiö lähes 10 %:lla yksinyrittäjistä.

2 TOIMIMINEN YKSINYRITTÄJÄNÄ

2.1 Vapaus ja itsenäisyys ovat ratkaisevia

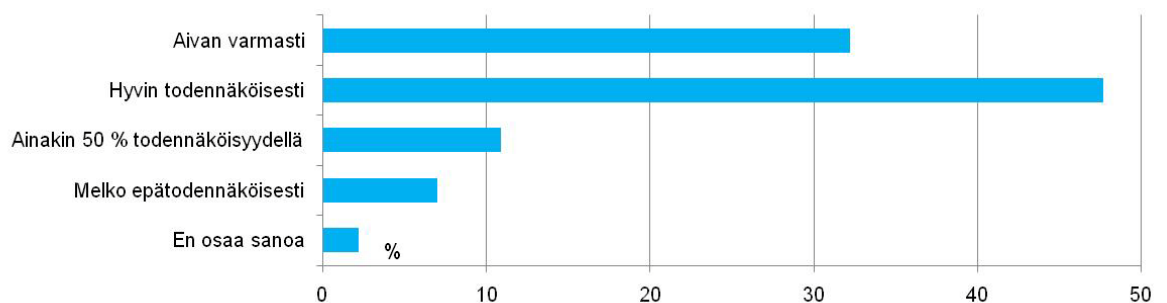
Itsenäisyys ja vapaus ovat ylivoimaisesti tärkeimmät perusteet toimia yksinyrittäjänä. Kolme neljästä kyselyn vastaajasta toimii yksinyrittäjänä näistä syistä. Muiden tekijöiden merkitys on hyvin pieni. Yrittäjyys on siis tietoinen, harkittu valinta. Tätä näkemystä tukee myös halukkuus jatkaa yksinyrittäjänä, mikä korostuu yrittäjäkokemuksen karttumisen myötä: 40 % yli 5 vuotta yksinyrittäjänä toimineista aikoo jatkaa yksinyrittämistä aivan varmasti. Myös juuri aloittaneet yksinyrittäjät ovat varmoja yrittäjäurastaan. Lähes 30 % heistä jatkaa yksinyrittäjänä aivan varmasti ja melkein puolet hyvin todennäköisesti.

Mikä on tärkein syy toimia yksinyrittäjänä?

Joka viides vastaaja on erittäin tyytyväinen tilanteeseensa yksinyrittäjänä. Vain reilu 7 % ilmaisi tyytymättömyytensä yksinyrittäjyyteen. Tästä joukosta erittäin tyytymättömiä on hyvin vähän, vain 1,5 % kaikista vastaajista. Nämä vastaukset ovat hyvin linjassa yrittäjänä jatkamisen halukkuuden kanssa.

Kuinka todennäköisesti jatkatte yksinyrittäjänä?

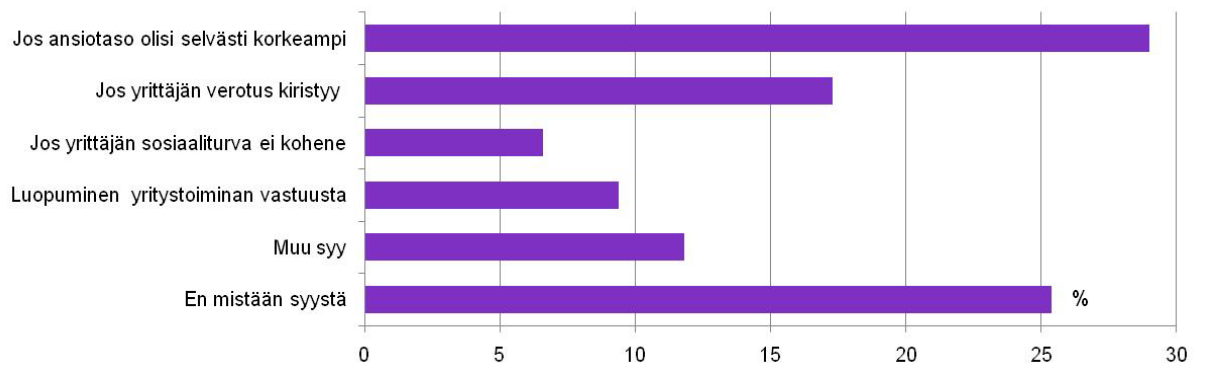
2.2 Palkkatyö ei ole houkutteleva vaihtoehto

Palkkatyö ei houkuttele yksinyrittäjiä. Joka neljäs yksinyrittäjä ei olisi mistään syystä halukas siirtymään palkkatyöhön. Pitempään kuin 5 vuotta yrittäjänä toimineista lähes 30 % pitää palkkatyöhön siirtymistä täysin poissuljettuna vaihtoehtona. Korkeampi ansiotaso palkkatyössä kiinnostaa eniten uusia, alle vuoden yksinyrittäjänä toimineita. Heistä vajaa 40 % voisi vaihtaa palkkatyöhön, jos ansiotaso olisi korkeampi kuin yrittäjänä. Toiseksi yleisin syy harkita palkkatyötä olisi yrittäjän verotuksen kiristyminen nykyisestä. Runsaat 17 % vastaajista katsoo verotuksen kiristymisen painavimmaksi perusteeksi palkkatyöhön siirtymiseen.

Vapaissa vastauksissa nousivat selvimmin esiin eläkeiän saavuttaminen, yritystoiminnan kannattavuusongelmat ja töiden vähyys yksinyrittäjänä sekä oma terveys. Näistä syistä siirtyminen palkkatyöhön olisi kaikkein todennäköisintä.

Sen sijaan yritystoiminnan riskit ja niiden kantamiseen liittyvät ongelmat eivät nouseet merkittäviksi perusteiksi siirtyä palkkatyöhön. Alle 10 % vastaajista voisi siirtyä palkkatyöhön päästäkseen eroon yritystoiminnan vastuusta. Riskit kuuluvat yritystoimintaan, eivätkä yrittäjät niitä hätkähdä.

Mistä syystä voisitte siirtyä yrittäjästä palkkatyöhön?

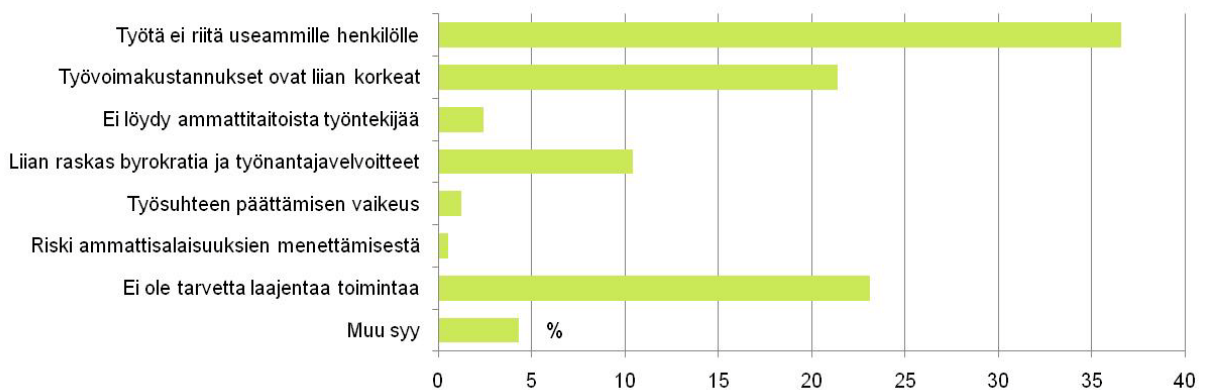
3 TYÖVOIMAN PALKKAUS

Yksinyrittäjistä noin 40 % on palkannut jossain yritystoiminnan vaiheessa ulkopuolisia työntekijöitä, kun vuokratyövoimaa ei lasketa mukaan. Kyselyn mukaan teollisuus- ja kuljetusalan yksinyrittäjät ovat olleet ahkerimpia työntekijän palkkaajia. Näiden toimialojen yksinyrittäjistä yli 60 prosenttia on palkannut työntekijän jossakin vaiheessa yritystoimintaansa. Palvelualalla työntekijän palkkaus on ollut vähäisintä ja työntekijän on palkannut vain noin kolmannes alan yksinyrittäjistä.

3.1 Miksi ei palkata?

Painavimmat syyt työntekijän palkkaamisen jättämiseksi ovat olleet töiden vähyys ja hallittomuus yritystoiminnan laajentamiseen. Työvoiman korkeat kustannukset ja byrokratian/työnantajanvelvoitteiden raskaus ovat olleet noin kolmannekselle este työvoiman palkkaamiseen. Työsuhteen päättämisen vaikeutta ei pidetä merkittävänä esteenä työvoiman palkkaamiselle. On kuitenkin huomattava, että tähän kysymykseen vastasivat ne yksinyrittäjät, jotka eivät missään yrittäjäuran vaiheessa ole palkanneet työntekijää.

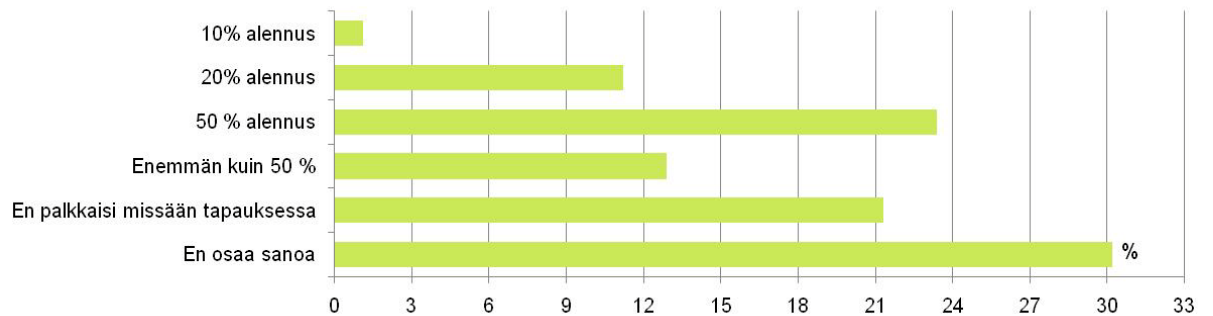
Mikä on painavin peruste sille, että ette ole palkannut ulkopuolista työntekijää

Työvoimakustannukset koettiin korkeiksi erityisesti kaupanalalla. Yli kolmannes kyselyyn vastanneista alan toimijoista ilmoitti kyseisen syyn painavimmaksi perusteeksi palkkaamatta jättämiseen. Byrokratia ja työnantajanvelvoitteet koettiin taas rakentamisen ja teollisuudenaloilla raskaampina kuin muilla aloilla. Kuljetuslalla laajentumisen esteenä voidaan pitää töiden riittämättömyyttä. Kyselyssä kuljetusalan yksinyrittäjistä yli puolet ilmaisi tämän syyksi palkkaamatta jättämiseen.

3.2 Työn sivukulut ovat raskaita

Yksinyrittäjät pitävät työnsivukuluja liian suurina ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa. Kymmenen prosentin aleneminen ei juuri lisäisi ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Vastaajista reilun 11 %:n mukaan sivukuluja pitäisi alentaa viidenneksellä ja yli 23 %:n mukaan puolella, jotta ensimmäinen työntekijä palkattaisiin. Reilu viidennes ei palkkasi missään tapauksessa ulkopuolista työntekijää. Toimialoista palvelualojen yksinyrittäjät suhtautuvat työntekijän palkkaamiseen kielteisimmin.

Paljonko työn sivukuluja tulisi alentaa, jotta palkkaisitte 1. työntekijän?

Yksinyrittäjien mielestä ensimmäisen työntekijän palkkatukikokeilua tulisi laajentaa myös määräaikaisiin ja osa-aikaisiin työsuhteisiin. Kyselyyn vastanneista noin kolmannes piti tätä tärkeimpänä palkkatuenkehitys muotona. Muista kehitysmuodoista kannatusta sai palkkatuen korotus 13 %:lla ja työntekijän irtisanomisen helpottaminen reilulla 12 %:lla vastaajista. Noin 4 % piti palkkatukea tehottomana työllistämiskeinona.

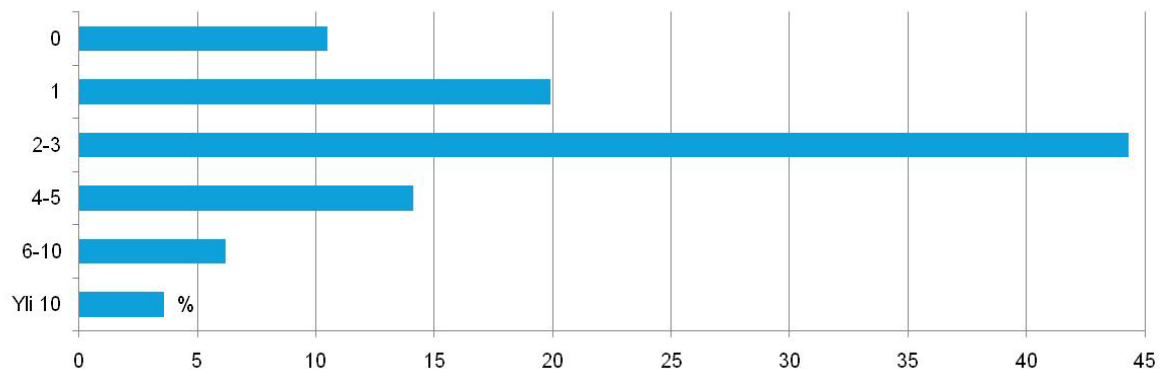
4 YKSINYRITTÄJÄN VERKOSTOT

Yrittäjät eivät toimi yksin, vaikka oman yrityksen palveluksessa ei olisikaan yrittäjän lisäksi yhtään työntekijää. Useimmilla yksinyrittäjillä on kiinteää ja säännöllistä yhteistyötä muiden yrittäjien kanssa.

4.1 Yhteistyö on tiivistä

Kyselyn tulosten mukaan 55 % yksinyrittäjistä katsoo toimivansa verkostomaisesti oman toimialansa tai sitä täydentävien yrittäjien kanssa. Yhteistyöverkoston tyypillinen laajuus ja yhteistyökumppaneiden määrä on 2-3 yrittäjää. Vain 10 % yksinyrittäjistä ilmoittaa, ettei ole kuukausittain yhteistyössä yhdenkään muun yrityksen tai yrittäjän kanssa. Enemmän kuin viiden muun yrittäjän kanssa säännöllistä kuukausittaista yhteistyötä on lähes 10 %:lla yksinyrittäjistä. Näiden vastausten perusteella yksinyrittäjien yhteistyöverkostoa voidaan pitää melko laajana.

Kuinka monen yrityksen/yrittäjän kanssa teette kuukausittain yhteistyötä?

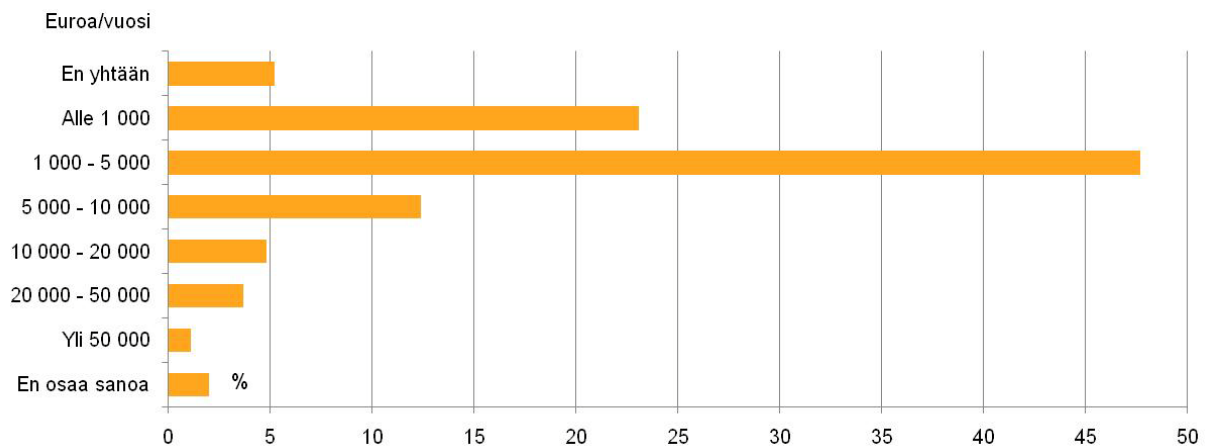

4.2 Palvelujen ostot ovat melko pieniä

Vaikka yksinyrittäjät toimivat säännöllisessä yhteistyössä muiden yritysten ja yrittäjien kanssa, ovat muilta ostettujen palvelujen – kuten kirjanpidon, siivouksen, ATK-palvelujen ostot yleensä melko pieniä.

Muilta yrittäjiltä ja yrityksiltä yksinyrittäjät ostavat vuosittain palveluja yleisimmin 1000 – 5000 euron arvosta. Tämän laajuiset ostot ovat lähes joka toisella yksinyrittäjällä. Seuraavaan ostojen kokoluokkaan (5 000 – 10 000 euroa) kuuluu runsaat 12 % vastaajista. Ostojen arvon jakauma on siten varsin keskittynyt suhteellisen pieniin vuosittaisiin ostoihin. Yli 50 000 euron palveluostoihin yltää vain joka sadas yksinyrittäjä. Sen sijaan vähemmän kuin 1 000 euroa vuodessa näihin ostoihin kertoo käyttävänsä lähes joka neljäs yksinyrittäjä.

Kuinka paljon käytätte vuosittain rahaa palvelujen ostoon muilta yrityksiltä/yrittäjiltä?

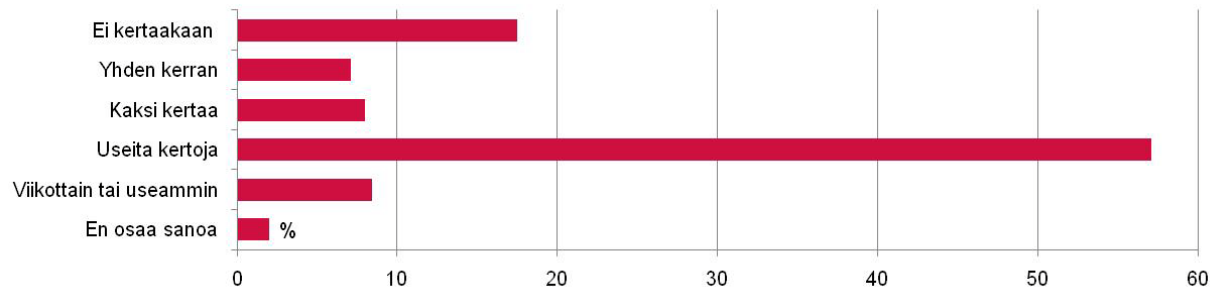
Ostettujen palvelujen arvon ja yhteistyökumppanien tyypillisen lukumäärän perusteella voidaan todeta, että merkittävä osa yksinyrittäjistä työllistää toiminnallaan 2-3 muuta yrittäjää.

Vaikka säännöllistä kuukausittaista yhteistyötä yli 10 muun yrityksen tai yrittäjän kanssa on vain vajaalla 4 %:lla yksinyrittäjistä, ovat yrittäjien verkostot varsin laajat. Lähes 18 % yksinyrittäjistä nimeää tarkemmin määrittelemättömän verkostonsa laajuudeksi enemmän kuin 10 yrittäjää. Näiden verkostojen merkitys ja arvo muodostuu todennäköisesti tietojen vaihdosta ja uusien asiakkaiden ja liikeyritysten löytämisestä.

5 HARHAANJOHTAVA TAI HÄIRITSEVÄ MARKKINOINTI

Yrittäjät ovat aktiivisen markkinoinnin kohteena. Erittäin huolestuttavaa on se, että suuri osa markkinoinnista koetaan häiritseväksi ja jopa harhaanjohtavaksi. Vain 17 % vastaajista ilmoitti, ettei ole kuluvan vuoden aikana kertaakaan joutunut häiritsevän tai harhaanjohtavan puhelin- tai muun markkinoinnin kohteeksi.

Kuinka usein tänä vuonna olette joutuneet häiritsevän tai harhaanjohtavan markkinoinnin kohteeksi?

Sen sijaan lähes 60 % raportoi kokeneensa tällaista markkinointia useita kertoja kuluvan vuoden aikana. Viikoittain tai vielä useammin häiritsevää ja harhaanjohtavaa markkinointia on kohdannut omassa yritystoiminnassaan runsaat 8 % vastaajista.

Häiritsevän tai totuudenvastaisen markkinoinnin yleisyys johtunee ainakin osittain siitä, että yrittäjillä ei ole suojanaan kuluttajasuojalainsäädännön kaltaista turvaa. Varsinkin toimintaansa vasta aloittavat yksinyrittäjät tulisi vähäisen yrittäjäkokemuksensa takia rinnastaa sopijapuolena kuluttajiin.

Yrittäjiin kohdistuva puhelin- ja sähköpostimarkkinointi on kokonaisuudessaan varsin laajaa. Joka viides yksinyrittäjä sanoo saavansa tällaista markkinointia päivittäin ja puolet viikoittain. Harvemmin kuin kerran kuukaudessa puhelin- tai sähköpostimarkkinointia on kohdannut vain 7 % tämän kyselyn vastaajista.

6 YRITTÄJIEN LIIKEVAIHTO JA TULOT

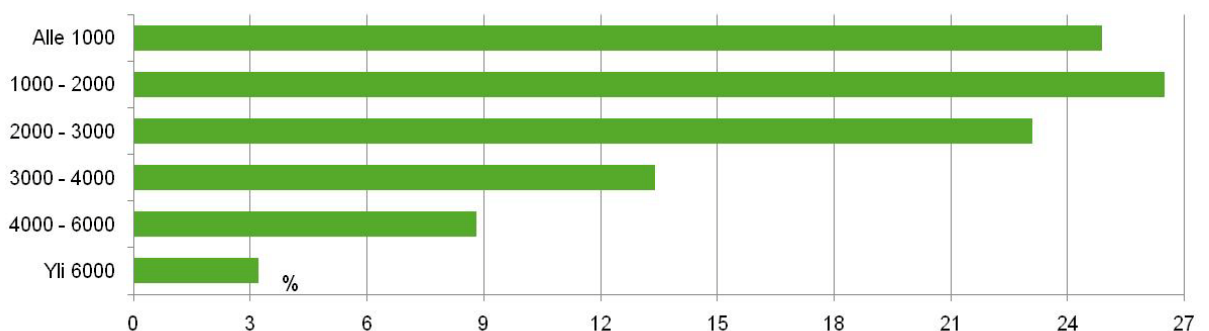
Joka toinen yksinyrittäjä arvioi tänä vuonna saavansa alle 2000 euron kuukausittaiset bruttotulot yritystoiminnastaan. Yli 6000 euron kuukausituloihin katsoo yltävänsä runsaat 3 % kyselyyn vastanneista yrittäjistä.

6.1 Tulojen jakauma on samankaltainen kuin palkansaajilla

Yksinyrittäjien tässä kyselyssä arvioimien tulojensa jakauma on suhteellisen lähellä palkansaajien vuoden 2008 palkkatulojen jakaumaa. Alimmissa tuloluokissa yksinyrittäjien osuus näyttää kuitenkin olevan hieman suurempi kuin palkansaajien. Vuonna 2008 alle 15 000 euron vuosittaiset bruttotulot oli 23 %:lla palkansaajista. Tässä kyselyssä alin tuloluokka on alle 1 000 euroa kuukaudessa, ja tähän tuloluokkaan arvioi tulojensa osuvan 25 % yksinyrittäjistä.

Tulojakauman yläpäässä erot yksinyrittäjien ja palkansaajien suhteellisissa osuuksissa ovat hyvin pienet: yli 6 000 euron bruttomääräisiin kuukausituloihin arvioi tänä vuonna yltävänsä 3,2 % yksinyrittäjistä. Palkansaajien keskuudessa lähinnä vastaava tuloluokka on yli 75 000 euroa vuodessa ansaitsevat, joita toissa vuonna oli 3,6 % kaikista palkansaajista.

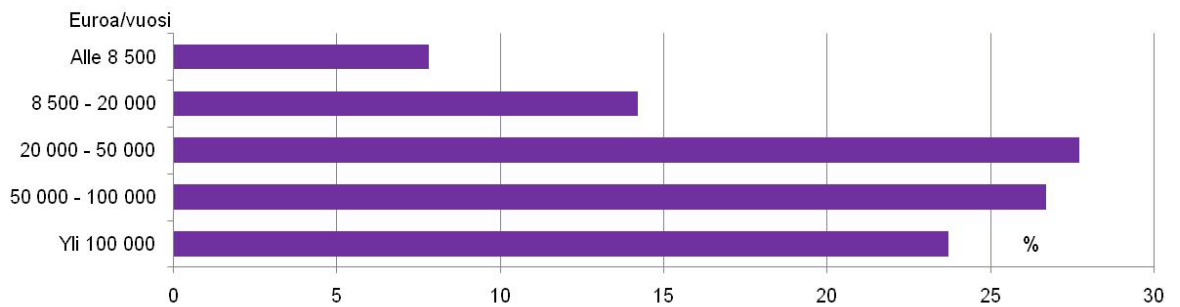
Kuinka suuret arvioidut bruttotulonne (euroa/kk) yritystoiminnasta ovat?

6.2 Liikevaihdon jakauma on melko tasainen

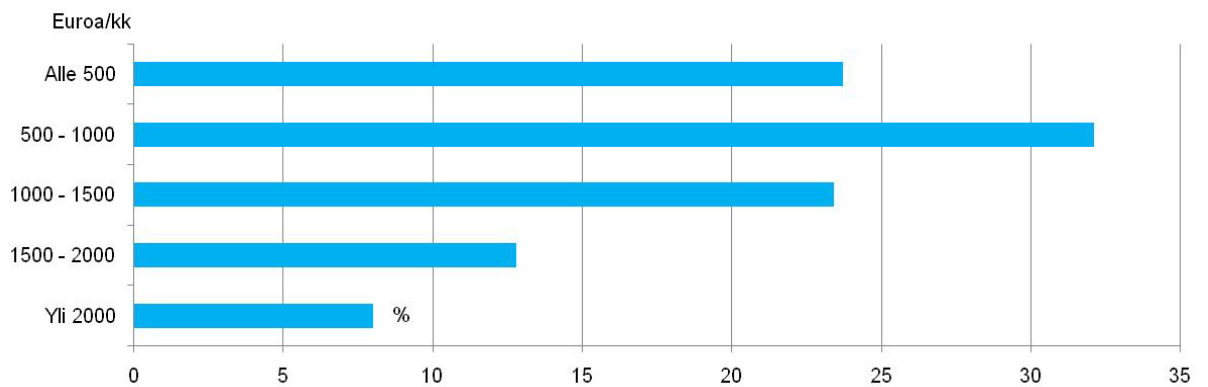
Arviot vuotuisesta liikevaihdosta painottuvat kolmeen luokkaan lähes tasasuuruisin osuuksin: kuhunkin luokkaan kertyy noin neljäsosa yksinyrittäjistä. Yli 100 000 euron vuotuisen liikevaihtoon ilmoittaa yltävänsä lähes joka neljäs yksinyrittäjä. Toisin kuin henkilökohtaisissa tuloissa, alimpaan liikevaihdon luokkaan (alle 8500 euroa vuodessa) sijoittuu kyselyn mukaan melko pieni osa yksinyrittäjistä: vajaat 8 %.

Minkä suuriseksi arvioitte yritystoimintanne vuotuisen liikevaihdon?

Yrittäjäeläkkeet ovat tämän kyselyn mukaan edelleen varsin pieniä. Yli puolla yksinyrittäjistä YEL-eläke jää heidän oman arvionsa mukaan alle 1000 euroon kuukaudessa. Palkansaajilla kokonaiseläkkeiden keskiarvo on nykyisin noin 1300 euroa kuukaudessa.

Minkä suuruisen yrittäjäeläkkeen arvioitte saavanne?

Julkaisija:

Suomen Yrittäjät

PL 999, 00101 Helsinki

puhelin (09) 229 221

faksi (09) 2292 2980

toimisto@yrittajat.fi

www.yrittajat.fi

